

ΕΜΦΥΛΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Κείμενο 1

ΑΝ ΕΙΣΑΙ ΜΑΓΚΑΣ ΚΑΙ ΝΤΑΗΣ...

Εδώ και μήνες είμαστε θεατές περιστατικών βίας με επίκεντρο όχι τα πολιτικά φρονήματα, τη φυλή ή την καταγωγή, αλλά περιστατικών σεξουαλικής βίας, είτε σωματικής είτε λεκτικής, από άτομα, από μονάδες και όχι οργανώσεις, από τους νοικοκυραίους της γειτονιάς, από παρουσιαστές τηλεοπτικών εκπομπών, από «εξέχουσες» προσωπικότητες του θεάτρου και των τεχνών, αλλά και από κοινούς συζύγους της διπλανής πόρτας. Δυστυχώς, η σεξουαλική βία δεν είναι ασύνδετη με τη διαφορετική πορεία και θέση που έχουν τα δυο φύλα στην καθημερινότητα.(...) Η φαλλοκρατική βία και ο σεξισμός μάς συνοδεύουν και συνοδεύουν κάποιες φορές ακόμη κι εκείνους που θεωρητικά την καταδικάζουν. Δίνουν το παρών στα αστεϊάκια, στις προσδοκίες από τα παιδιά τους, στις χειρονομίες τους. Όλοι είμαστε υποψήφιοι σεξιστές και το πιθανότερο είναι πως έχουμε υπάρξει σεξιστές ή φαλλοκράτες· ακόμα και οι γυναίκες. (...)

Λεβέντες εξ απαλών ονύχων

Γεννιέται, λοιπόν, το μικρό αρσενικό και όλοι είναι τρελαμένοι που θα συνεχίσει το όνομα της οικογένειας. Και τον αποκαλούν λεβέντη! Παλικάρο! Αν ήταν κορίτσι θα τη φώναζαν πριγκίπισσα ή κουκλίτσα... Σίγουρα όχι κάτι τόσο δυναμικό όσο αυτό που προσδίδει η «λεβεντιά» του αρσενικού. Γιατί έτσι έχουν τα πράγματα... Τα άρρενα είναι πιο δυνατά όντα! Είναι άντρες, που σε λίγο καιρό, μάλιστα, δεν θα πρέπει ούτε να κλαίνε... Όσοι έχουν μόνο κόρες δέχονται την προτροπή από το περιβάλλον τους να προχωρήσουν και σε επόμενο τέκνο, μπας και αυτή τη φορά τα «καταφέρουν» και είναι αγόρι. Μάλιστα, και εν είδει αστείου, υπάρχει πάντοτε κάποιος παλιός που ξέρει τη «μυστική» συνταγή για τη σύλληψη άρρενος (αντίστοιχη συνταγή για κορίτσι δεν υπάρχει κι αν υπήρχε δεν θα την αποκαλούσαν «μυστική» ούτε «χρυσή», γιατί ποτέ τα κορίτσια δεν είναι τόσο πολυπόθητα).(...)

Στην εφηβεία

Η διαφορετική αντιμετώπιση συνεχίζεται και στην εφηβεία, όταν το αγόρι έχει συνήθως δικαίωμα να βγαίνει σε μικρότερη ηλικία απ' ό,τι το κορίτσι και να γυρίζει και πιο αργά. Υπάρχει η αγωνία του πατέρα για τον γιο να αποκτήσει «εμπειρίες» και «να γίνει άντρας», την ίδια στιγμή που απεύχεται κάτι αντίστοιχο για την κόρη. Ο πατέρας του αγοριού, λοιπόν, δεν θα το εμποδίσει να βρει μια κοπέλα. Για το κορίτσι, όμως... Ακόμα και σήμερα, αγωνιά για την παρθενιά της –κάτι που δεν λέγεται πια ξεκάθαρα, αλλά υπονοείται στις διάφορες κουβέντες πατέρα-κόρης. Γενικώς η παρθενιά αντιμετωπίζεται διαφορετικά στα δύο φύλα... Και βέβαια, στα κατοπινά χρόνια, και η σεξουαλική δραστηριότητα αντιμετωπίζεται διαφορετικά, με τον σεξουαλικά δραστήριο άνδρα να είναι «μάγκας» και ζηλευτός, ενώ η αντίστοιχα δραστήρια γυναίκα να είναι (στην καλύτερη) «πεταχτούλα». Σε ένα ιατρείο εφήβων φαίνεται ξεκάθαρα η διαφορά στο άγχος των γονέων, ανάλογα με το φύλο του παιδιού τους, σχετικά με τις σεξουαλικές του εμπειρίες...

Η χρήση του σώματος

Τα έμφυλα, όμως, στερεότυπα είναι καλά ριζωμένα στον εγκέφαλο του Έλληνα γονιού.(...)Το οξύμωρο στη διαδικασία της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των παιδιών είναι ότι ενώ η μητέρα ως γυναίκα θα έπρεπε να δίνει έμφαση σε ζητήματα σωστής συμπεριφοράς, προτιμά να επενδύει στο μεγάλωμα ενός «νταή» τύπου που θα προστατεύει πάνω από όλα το πουλί του, παρά στο μεγάλωμα ενός άντρα που θα σέβεται τη γυναίκα και γενικώς ενός ανθρώπου που θα σέβεται τον διπλανό του, τον/τη σύντροφό του, τον οποιοδήποτε.

Έχουμε δρόμο πολύ μακρύ ακόμη κι αυτό δεν το συνειδητοποιώ μόνο από τα εγκλήματα των τελευταίων μηνών, αλλά κυρίως από αυτές τις ανεπαίσθητες, φευγαλέες, αυθόρμητες συμπεριφορές που ξεκινούν από τις πρώτες κιόλας μέρες της ζωής του αναπτυσσόμενου «μάγκα». Στο τραγούδι, όμως, «Σαν είσαι μάγκας και νταής» η Ρίτα Αμπατζή, ήδη από το 1935, έχει απαιτήσεις από τον Μάρκο Βαμβακάρη. Κι αυτός της απαντά πως ο μάγκας για κείνη «επάλεψε εφτά φορές τον Χάρο». Δεν την έστειλε στον Χάρο...

Του Ιορδάνη Παπαδόπουλου MD, PhD, Επιμελητή Β' Παιδιατρικής ΓΝ Σύρου, 24 Ιουνίου 2021
(Διασκευή)

Κείμενο 2

Η ισότητα των φύλων ξεκινά από το σπίτι

Συμβουλές για την ανατροφή φεμινιστικών παιδιών

Η ισότητα των φύλων ξεκινά από το σπίτι. Οι οικογένειες βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της αλλαγής. Για την επόμενη γενιά τα παραδείγματα που δίνουν στο σπίτι οι γονείς, οι φροντιστές και η ευρύτερη οικογένεια διαμορφώνουν τον τρόπο που σκέφτεται για τα φύλα και την ισότητα.

Από το σπάσιμο των στερεοτύπων μέχρι την κατανομή των δουλειών στο σπίτι, της φροντίδας των παιδιών και των ηλικιωμένων και την εκπαίδευση των παιδιών για τα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα των φύλων, παρακάτω είναι μερικοί τρόποι με τους οποίους μπορείτε να εμπνεύσετε τους μελλοντικούς φεμινιστές στην οικογένειά σας.

(1) Μιλήστε γι' αυτό

Αγκαλιάστε την ιδέα να μιλάτε στα παιδιά σας για την ισότητα των φύλων και τα δικαιώματα των γυναικών. Μιλώντας στα παιδιά σας για αυτά τα θέματα και τι πρέπει να γίνει για να φτάσουμε σε έναν κόσμο ισότιμο, τα προετοιμάζετε για να οικοδομήσουν ένα καλύτερο μέλλον για όλους.

«Κατά τη γνώμη μου ο καλύτερος τρόπος για να μεγαλώσετε ένα παιδί είναι με το παράδειγμα που παίρνει το παιδί σας από εσάς. Συχνά μιλάω στον γιο μου για τους ρόλους των φύλων» έχει επισημάνει ο Ουκρανός τραγουδιστής και μέλος της κριτικής επιτροπής της ουκρανικής τηλεοπτικής εκπομπής X-Factor, Dmytro Shuron, εξηγώντας πως φροντίζει ο γιος του να καταλαβαίνει ότι όλα στο σπίτι τους είναι 50/50. «Οι άνθρωποι έχουν γεννηθεί για να είναι ευτυχισμένοι και όλοι έχουμε ίσα δικαιώματα. Όλα ξεκινούν από τις οικογένειες: Νομίζω ότι τα παιδιά πρέπει να έχουν ίση προσοχή από τους γονείς τους, πρέπει να δουν ότι ο πατέρας τους δεν φοβάται να είναι αδύναμος μερικές φορές και η μητέρα τους δεν φοβάται να είναι δυνατή».[...]

(2) Αγκαλιάστε διαφορετικά πρότυπα

Τα πρότυπα έρχονται σε όλα τα σχήματα, μεγέθη, φύλα, τόνους δέρματος και πολιτισμικό υπόβαθρο. Ενθαρρύνετε τα παιδιά σας να αγκαλιάσουν τη διαφορετικότητα, δείξτε τους πρότυπα από διαφορετικά φύλα, εθνικότητες και χρώμα. Και υπενθυμίστε τους ότι μπορούν να είναι ό,τι θελήσουν να είναι, ανεξάρτητα από το φύλο τους, για παράδειγμα.[...]

(3) Καταπολεμήστε τα στερεότυπα, συμπεριλαμβανομένων των δικών σας

Το κοινωνικό φύλο δεν αφορά τις βιολογικές διαφορές -τη βιολογική ταξινόμηση- μεταξύ των δύο φύλων, αλλά είναι ένα κοινωνικό κατασκεύασμα. Οι άνθρωποι καθορίζουν τι σημαίνει να είσαι αγόρι ή κορίτσι και αυτές οι κοινωνικές συνθήκες συχνά αναμένουν από τα παιδιά να συμμορφώνονται με συγκεκριμένους και περιοριστικούς ρόλους και προσδοκίες του βιολογικού φύλου από μικρή ηλικία.

Οι ερευνητές λένε ότι τα παιδιά αρχίζουν να απορροφούν στερεότυπα από την ηλικία των 3 ετών, με αποτέλεσμα μέχρι να γίνουν 10 χρονών ο κόσμος να επεκτείνεται για τα αγόρια και να συρρικνώνεται για τα κορίτσια. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο πρέπει να ξεκινήσουμε συζητήσεις σχετικά με τους ρόλους των κοινωνικών φύλων από νωρίς και να αμφισβητήσουμε τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται σε άντρες και γυναίκες στο σπίτι, στην καθημερινότητά μας, στο σχολείο και στους χώρους εργασίας. Όλοι έχουμε ασυνείδητες προκαταλήψεις για τα φύλα. Αυτοί είναι οι ρόλοι που έχουν εσωτερικεύσει με βάση τις προσδοκίες της κοινωνίας μας για το πώς οι άντρες και οι γυναίκες πρέπει να ντύνονται, να συμπεριφέρονται και να παρουσιάζονται και σε ορισμένες περιπτώσεις τι είδους δουλειάς πρέπει να κάνουν...

Είναι στο χέρι μας να αναγνωρίσουμε αυτές τις προκαταλήψεις και να αμφισβητήσουμε τα στερεότυπα που συναντούν τα παιδιά μας συνεχώς στα ΜΜΕ, στον δρόμο ή στο σχολείο. Ενημερώστε τα παιδιά σας ότι η οικογένειά σας είναι ένας ασφαλής χώρος για να εκφραστούν όπως είναι, επιβεβαιώνοντας τις επιλογές τους, διαβεβαιώνοντάς τα ότι είναι εντάξει αν είναι διαφορετικά και ενθαρρύνοντας μια κουλτούρα αποδοχής.

(4) Σταματήστε το body shaming

Ο κόσμος μας είναι κατασκευασμένος με τρόπο που μας κάνει να συγκρίνουμε τον εαυτό μας με τα πρότυπα ομορφιάς που θέτουν τα ΜΜΕ, η παράδοση και η κοινωνία. Μετράμε συνεχώς τον εαυτό μας έναντι άλλων ανθρώπων και νιώθουμε ότι μας κρίνουν από τη φυσική μας εμφάνιση. Το body shaming είναι μια συμπεριφορά που μαθαίνεται, επομένως είναι σημαντικό για τους γονείς να δίνουν το παράδειγμα. Προσέξτε να μην ασκείτε κριτική στην εικόνα του σώματος, συμπεριλαμβανομένης της δικής σας, και απορρίψτε σεξιστικά, αρνητικά στερεότυπα μη ρεαλιστικών προτύπων σώματος. Προωθήστε έναν θετικό για το σώμα τρόπο ζωής στο σπίτι, δείχνοντας στα παιδιά σας ότι δεν καθορίζονται από το πώς φαίνονται, αλλά από το πώς ενεργούν.[...]

Νησίδες, Εφημερίδα Συντακτών 2-3 Οκτωβρίου 2021, Ντάνι Βέργου, πηγή: unwomen (Συντομευμένο)

Κείμενο 3

Διονύσης Καψάλης, από την ποιητική συλλογή «ο κρότος του χρόνου», εκδόσεις Άγρα

Μη σπέρνεις γύρω σου σκοτάδι

Μη σπέρνεις γύρω σου σκοτάδι, γίνε φως.
γι' αυτούς που βλέπουν με τα μάτια σου το φως
και παίρνουν από σένα την ανάσα,
γι' αυτούς που κάποτε θα γίνεις ίσκιος, μη –
μη θησαυρίζεις μαύρη νύχτα, γίνε φως,
κάνε να φαίνονται τα μάτια που αγαπούν,
να φέγγουνε στο νύχτωμα του κόσμου.

ΘΕΜΑΤΑ

Θέμα Α

Να αποδώσετε συνοπτικά το περιεχόμενο της 3ης συμβουλής για την ανατροφή φεμινιστικών παιδιών (Το κοινωνικό φύλο... μια κουλτούρα αποδοχής.) του Κειμένου 2. (60-70 λέξεις)

[Μονάδες 15]

Θέμα Β

B1. Αν και τα δύο κείμενα (Κείμενο 1 και Κείμενο 2) ξεκινούν από διαφορετικές αφετηρίες και έχουν διαφορετική πρόθεση, εντούτοις συμφωνούν σε μια από τις σημαντικότερες υποχρεώσεις της οικογένειας. Να παρουσιάσετε το σημείο σύγκλισης με αναφορές στα κείμενα (60-80 λέξεις).

[Μονάδες 15]

B2. α) Ο τίτλος του Κειμένου 1 αποδίδει, κατά τη γνώμη σας, επιτυχώς το περιεχόμενό του; Να τεκμηριώσετε τη θέση σας.

β) i. Ποια είναι η πρόθεση των συντακτών του Κειμένου 2 και ii. Με ποιους τρόπους - αρκούν τρεις- την εξυπηρετούν;

[Μονάδες 15 (9+6)]

B3. Το Κείμενο 1 χαρακτηρίζεται για το οικείο και προφορικό ύφος. Να γράψετε τρεις (3) τρόπους (γλωσσικές επιλογές, εκφραστικά μέσα, κ.ά.) με τους οποίους ο συγγραφέας πετυχαίνει να διαμορφώσει αυτό το ύφος. Ποια επικοινωνιακή κατάσταση εξυπηρετεί;

[Μονάδες 10]

Θέμα Γ

Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το θέμα του ποιήματος (Κείμενο 3); Να το σχολιάσετε λαμβάνοντας υπόψη σας τρεις (3) κειμενικούς δείκτες. Ποια είναι η δική σας άποψη σχετικά με αυτό; (150-200 λέξεις)

[Μονάδες 15]

Θέμα Δ

Πρόκειται να συμμετάσχετε με ομιλία 350-400 λέξεων σε συζήτηση που γίνεται στο πνευματικό κέντρο του Δήμου σας για τους ρόλους των κοινωνικών φύλων. Έχοντας διαβάσει τα Κείμενα 1 και 2 και με την ιδιότητά σας ως μαθητή/μαθήτριας της Γ' Λυκείου, αποφασίζετε στην ομιλία σας να εκθέσετε τις απόψεις σας σχετικά με την αναγκαιότητα καταπολέμησης των έμφυλων στερεοτυπικών αντιλήψεων από την οικογένεια, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους θα το πετύχει.

[Μονάδες 30]

Επιμέλεια: Πολύβιος Πρόδρομος

20 φωτογραφίες γυναικών που υπερνίκησαν
τα έμφυλα στερεότυπα